

Rekommendationer från det transnationella samarbetsprojektet - Säl och skarv i Östersjön

Maj 2021

Småskaliga fiskerier i Östersjöregionen har stått inför växande direkt och indirekt påverkan från predation från säl och skarv. Framgångsrikt skyddade av Habitat- och Fågeldirektiven har Östersjöns säl- och skarvpopulationer vuxit dramatiskt över de senaste årtiondena. Däremot har de **betydande påverkan på fiskbestånd, kan skada fisk och förstöra fiskenät, och därmed minska lokala fångster och lönsamheten för småskaliga fiskerier.**

De växande säl- och skarvpopulationernas påverkan på fiskerier klassificeras ibland som "lokal påverkan" men faktum är att det är en verklighet som **delas och upplevs av alla småskaliga fiskerier runt Östersjön.** Men på grund av det har problemet ofta kommit att ignoreras av medlemsstater och EU. **Ett initiativ på EU-nivå för att främja en samordnad insats från medlemsstaterna behövs snarast.**

För att hantera situationen och ta fram lämpliga åtgärder tar detta dokument upp några rekommendationer identifierade av projektet och under det slutliga seminariet den 26 maj 2021, **för att hitta rätt balans mellan konserveringsmålen och de småskaliga fiskeriernas överlevnad.**

1. Främja en dialog mellan intressenter för att hitta hållbara lösningar

Problem: Debatten kring hanteringen av skarv- och gråsälspopulationerna är ofta starkt polariserande mellan fiskare och miljöorganisationer. Detta leder till ett dödläge i diskussionerna om hur påverkan av dessa arters predation på småskaligt kustfiske och kustsamhällen i stort bör hanteras samtidigt som nödvändigt skydd för dessa arter bibehålls.

Rekommendation: Den Europeiska Kommissionen, Medlemsstater, regionala och lokala myndigheter runt Östersjön bör **främja dialog och ömsesidig förståelse** mellan olika sektorer och intressenter för att hitta **hållbara lösningar från både ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv** som gagnar all i Östersjöregionen.

2. Investera i sälsäker fiskeutrustning

Problem: Sälar tar fisk direkt från näten, vilket representerar en dold förlust för fiskarna. Deras närvaro kring fiskeutrustningen skrämmer även bort fisk från området. För många fiskerier finns det fortfarande inget alternativt sälsäker utrustning att använda.

Rekommendation: Europeiska Kommissionen bör, genom den nya europeiska havs- och fiskerifonden och andra program finansiera vidare forskning för att **utveckla sälsäker fiskeutrustning och göra dem tillgängliga för fiskare**, vilket bidrar till den socioekonomiska attraktiviteten av småskaligt kustfiske samtidigt som det bidrar till att skydda den biologiska mångfalden i områdets vatten. Denna rekommendation är däremot inte tillräcklig på egen hand då sälar kan anpassa sig till den nya utrustningen i framtiden och det representerar en viktig kostnad för fiskare. Sälsäker utrustning och fångstnät är inte heller lämpliga för alla fiskerier eller alla fiskevatten, men de flesta fiskare är beroende av nätfiske. Det bör därför övervägas i kombination med de andra rekommendationerna här nedan.

3. Behovet för mer ambitiösa hanteringsplaner för sälar

Problem: Populationen av gråsäl har överlag återhämtat sig till hållbara nivåer sedan 2013, tack vare dess skydd under Habitatdirektivet. Predation från sälar resulterar däremot i direkta skador på fiskeutrustning och minskade fångster, vilket leder till signifikanta förlorade fångster och ekonomiska förluster. I Sverige uppskattas de associerade kostnaderna representera en förlust av 50% av fiskarnas inkomster.¹

Rekommendation: Medlemsstater bör uppmuntras till att anta **mer ambitiösa förvaltningsplaner för sälar**, baserat på **uppdaterade data om populationsnivåer** med stöd och samordningshjälp från den Europeiska Kommissionen. Detta bör göras genom att **beakta både socioekonomiska och miljömässiga aspekter** i sälhantering som Habitatdirektivet förespråkar, inklusive deras påverkan på fiskerier och kustsamhällen och på den fortsatta tillgången av lokalt fångad färsk fisk till marknaden. Detta skulle även svara på målet i den gemensamma fiskeripolitiken av att bidra till en **likvärd levnadsstandard för de som livnär sig på fiskeri**.

4. Ge incitament för jägare att bidra till hanteringsåtgärder

Problem: Den nuvarande lagstiftningen om handel i sälprodukter förbjuder försäljningen av sälprodukter på den europeiska marknaden.² Vidare gällande ärendet till Världshandelsorganisationen har EU reviderat lagstiftningen för att ta bort undantaget av

¹ Anu Sjögren, *Losses for professional fishermen caused by Baltic Sea seals and cormorants and the legal basis for indemnity*, (förluster för professionella fiskare orsakat av säl och skarv i Östersjön och den juridiska grunden för ersättning) Sydöstra Finlands Yrkeshögskola, Maj 2018.

² [EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING \(EU\) 2015/1775 av den 6 oktober 2015 om ändring av förordning \(EG\) nr 1007/2009 om handel med sälprodukter och om upphävande av kommissionens förordning \(EU\) nr 737/2010.](#)

handelsförbudet för produkter som härrör från jakt för den hållbara förvaltningen av havsresurser.

I praktiken har detta lett till ett begränsat deltagande i tillåten jakt i medlemsstaterna där kvoter har öppnats upp för att hantera populationsnivån, vilket därmed har lett till att förvaltningsplanerna blivit ineffektiva. Kvoter finns tillgängliga, men uppnås ej på grund av kostnad, etiska farhågor och brist på incitament för jägare.

Rekommendation: Europeiska Kommissionen bör överväga att formulera ett undantag till lagstiftningen rörande Världshandelsorganisationens förordning för att förhindra att det blir praxis att helt enkelt slänga de kadaver som uppstår som resultat av normal, småskalig fiskehantering. Alternativt bör länderna kring Östersjön gemensamt uppmana Europeiska Kommissionen att hitta en **lämplig lösning för att överbrygga gapet** som lämnats kvar efter att lagstiftningen reviderats. Balanserade **incitament bör skapas för att uppmuntra jägare att ta del i förvaltningsaktiviteter** för att reglera populationen av gråsäl mer effektivt.

5. Behovet av en europeisk förvaltningsplan för skarv

Problem: Medlemsstater kan be om en inskränkning av skyddet erbjudet genom Fågeldirektivet "för att förhindra allvarliga skador till" fiskeriverksamheter.³ Trots Kommissionens icke bindande vägledning om skarvar, så tolkas denna inskränkning olika runt omkring Östersjön, vilket leder till osäkerhet och reducerad effektivitet för lokala och nationella åtgärder.

Rekommendation: Den Europeiska Kommissionen bör utveckla och anta en **Europeisk Förvaltningsplan för skarv**, åtminstone på regional nivå för Östersjöområdet, som efterfrågats av Europaparlamentet i sin resolution av 2008.⁴ Givet skarvarnas höga rörligheten och migrationsbeteende kan problemet inte bara hanteras på lokala och nationella nivåer genom inskränkningar via Fågeldirektivet utan **kräver ingripande på Europeisk nivå för att utforma, samordna och harmonisera åtgärder** tagna för att minska den dramatiska påverkan av skarvar på fiskbestånd.

Hemsida: <https://balticfisheries.com/> | E-post: conference@alienor.eu

³ [EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar](#), Artikel 9, §1a

⁴ Mot en "Europeisk förvaltningsplan för skarv", 2008/2177(INI)